

Sygn. akt III AUa 445/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Marcjanna Górską
Sędziowie:	SA Elżbieta Czaja SA Krystyna Smaga (spr.)
Protokolant: sekr. sądowy Bożena Karczmarz	

po rozpoznaniu w dniu 26 czerwca 2013 r. w Lublinie

sprawy G. Ć.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Zamościu z dnia 24 kwietnia 2012 roku w sprawie IV U 56/12

w przedmiocie wypłaty emerytury i odsetek

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zamościu

z dnia 29 marca 2013 r. sygn. akt IV U 95/13

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2012 r Sąd Okręgowy w Zamościu w sprawie sygn. IV U 56/12 oddalił odwołanie G. Ć. od decyzji (...) Oddział w B. z dnia 6 września 2011 r, wstrzymującej od 1 października 2011 r wypłatę emerytury, wobec nierozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą.

G. Ć. w dniu 25 stycznia 2013 r wniosła skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w sprawie IVU 56/12 na podstawie art. 401¹ kpc, podnosząc że w wyroku z dnia 13 listopada 2012 r Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z FUS, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r, bez

konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa. Wniosła o wznowienie wypłaty za okres od 1 października 2011 r do 21 listopada 2012 r z odsetkami.

Organ rentowy wniósł o oddalenie skargi.

Sąd Okręgowy w Zamościu wyrokiem z dnia 29 marca 2013 r: I. wznowił postępowanie prawomocnie zakończone wyrokiem Sądu Okręgowego w Zamościu z dnia 24 kwietnia 2012 r w sprawie sygn.. akt IV U 56/12; II. zmienił w części wyrok Sądu Okręgowego w Zamościu z dnia 24 kwietnia 2012 r i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 6 września 2011 r w ten sposób, że wznowił wypłatę emerytury skarżącej za okres od 1 października 2011 r do 21 listopada 2012 r; III. w pozostałej części uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Zamościu z dnia 24 kwietnia 2012 r i umorzył postępowanie; IV. wniosek skarżącej o prawo do odsetek przekazał do rozpoznania organowi rentowemu.

Sąd Okręgowy ustalił, że G. Ć. nabyła prawo do emerytury decyzją z dnia 9 września 2009 r od dnia 1 sierpnia 2009 r, pozostając w zatrudnieniu w Urzędzie Miasta B. i pobierała świadczenie nieprzerwanie do daty wstrzymania wypłaty decyzją z dnia 6 września 2011 r. Sąd Okręgowy w Zamościu oddalił odwołanie wnioskodawczyni od tej decyzji.

Sąd Okręgowy wskazał, że w dniu 13 listopada 2012 r Trybunał Konstytucyjny w wyroku w sprawie K 2/12 (Dz. U. z 2012 r, poz. 1285) orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z FUS, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez niego prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji RP. Orzeczenie weszło w życie w dniu 22 listopada 2012 r. Organ rentowy wydał z urzędu decyzję z dnia 4 stycznia 2013 r o wznowieniu wypłaty emerytury skarżącej od 22 listopada 2012 r.

Dalej Sąd wywodził, że z dniem 1 października 2011 r nastąpiła zmiana stanu prawnego, wprowadzona przez art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie

ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r. Nr 257, poz. 1726) w związku z art. 28. Na mocy tej zmiany art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r Nr 153, poz. 1227) stanowił o zawieszeniu wypłaty prawa do emerytury, bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta, z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego emeryt wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury ustalonym w decyzji organu rentowego.

Sąd zauważył, że w świetle wyroku Trybunału z dnia 13 listopada 2012 r, wobec orzeczonej niekonstytucyjności art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy o FUS, istnieje możliwość wznowienia wypłaty zawieszonych emerytur, nabytych przez ubezpieczonych w okresie od 8 stycznia 2009 r do 31 stycznia 2010 r.

Sąd stwierdził, że niniejsza skarga o wznowienie postępowania została złożona na podstawie art. 401¹ kpc, zawiera właściwą podstawę prawną i wniosek o zmianę orzeczenia, zatem spełnia wymogi z art. 409 kpc. Skarga została złożona w terminie określonym art. 407 § 2 kpc. Zatem spełnione zostały warunki dopuszczalności skargi.

Sąd uznał, że skarga zasługuje na uwzględnienie, gdyż orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają z mocy art. 190 ust 1 Konstytucji moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Treść wyroku Trybunału z dnia 13 listopada 2012 r dotyczy bezpośrednio sytuacji prawnej skarżącej, gdyż nabyła ona prawo do emerytury i jej wypłaty od 1 sierpnia 2009 r, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, zaś od 1 października 2011 r wypłata świadczenia została jej wstrzymana na podstawie niekonstytucyjnego przepisu. Trybunał w uzasadnieniu podniósł, że wyrok dotyczy osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie po uchyleniu art.103 ust 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS z dniem 8 stycznia 2009 r przez art. 37 pkt 5b ustawy z dnia 21 listopada 2008 r o emeryturach kapitałowych do dnia wejścia

w życie z dniem 1 stycznia 2011 r ponownie tej samej regulacji jako art. 103a ustawy emerytalnej na mocy art. 6 pkt 2 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych.

Sąd wskazał, że na skutek wejścia w życie art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach, sytuacja emerytów którzy nabyli prawo do emerytury przed wejściem w życie ustawy, w tym skarżącej, uległa pogorszeniu od 1 października 2011 r, wobec wstrzymania wypłaty świadczeń, czego nie mogła skarżąca przewidzieć w dacie podjęcia decyzji o przejściu na emeryturę, składając wniosek 27 sierpnia 2009 r. Zmiana ustawy zaledwie po dwóch latach jej obowiązywania była dla skarżącej zaskakująca. Skutkiem wyroku Trybunału jest orzeczona niekonstytucyjność zastosowanych w stosunku do skarżącej przepisów, zaś jego następstwem jest, w wyniku wznowienia postępowania sądowego, zmiana sytuacji skarżącej tak, by nie poniosła z racji zastosowania tych przepisów szkody. Skoro skarżąca została pozbawiona świadczenia na mocy niekonstytucyjnej regulacji, to należy jej się wyrównanie świadczenia od miesiąca wstrzymania, jako realizacja zasady prawa emerytalnego słusznie nabytego i prawa do zabezpieczenia społecznego z art. 67 Konstytucji, bez ponoszenia ryzyka emerytalnego na niekorzyść, po przyznaniu i realizowaniu prawa do emerytury.

Z tych też względów Sąd zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Zamościu w sprawie IV U 56/12 oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i wznowił skarżącej wypłatę emerytury od daty wstrzymania wypłaty na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc (pkt II. wyroku). Mając na uwadze, iż za okres od 22 listopada 2012 r wypłata została wznowiona decyzją organu rentowego, zatem roszczenie zostało w toku postępowania częściowo zaspokojone w drodze wydania decyzji, Sąd w pozostałym zakresie uchylił wyrok i postępowanie umorzył na podstawie art. 477¹³ kpc (pkt III. wyroku). Żądanie o ustalenie prawa do odsetek zawarte w skardze sąd przekazał po myśli art. 477¹⁰ § 2 kpc organowi rentowemu do rozpoznania, gdyż nie było ono przedmiotem decyzji z dnia 6 września 2011 r, a tym samym przedmiotem rozpoznania przez Sąd w sprawie, w której wznowiono postępowanie, zatem nie może być również przedmiotem rozpoznania w wyniku wznowienia postępowania (pkt IV.).

Apelację od tego wyroku złożył Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.. Zaskarżając wyrok w punktach I., II., i IV. apelujący zarzucił mu naruszenie prawa materialnego, tj. art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r, sygn. akt K 2/12, poprzez wznowienie postępowania i zmianę zaskarżonej decyzji z 6 września 2011 r i wznowienie wypłaty emerytury od 1 października 2011 r do 21 listopada 2012 r z przekazaniem wniosku o odsetki do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych oddziałowi w B..

Wskazując na powyższe apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie skargi o wznowienie postępowania.

W uzasadnieniu apelacji skarżący przeprowadził analizę problematyki dotyczącej skuteczności prawnej orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego. Zauważył, że regulacje zawarte w Konstytucji, w tym w art. 190, który określa moc obowiązującą i skutki orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, są niejasne, nieprecyzyjne a przede wszystkim stwarzają możliwość rozbieżnych interpretacji w odniesieniu do skutków orzeczeń Trybunału.

Skarżący podniósł, że na rzecz prospektywnego działania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego przemawia regulacja art. 190 ust. 3 Konstytucji, pozwalająca na określenie terminu utraty mocy obowiązującej zakwestionowanego przepisu. Orzeczenie Trybunału ma charakter prawotwórczy, a utrata mocy obowiązującej nie oznacza unieważnienia istniejącego wcześniej stanu prawnego, które prowadziłoby do automatycznego unicestwienia z tą chwilą wszystkich wcześniejszych konsekwencji prawnych. Konkludując, skarżący wskazał, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r jest konstytutywne, obowiązujące od dnia wejścia w życie, zaś skutki prawne wywołuje tylko na przyszłość, tj. od dnia ogłoszenia w Dzienniku Ustaw, w szczególności w sytuacji, gdy Trybunał Konstytucyjny bezpośrednio w wyroku nie określił skutków czasowych swojego orzeczenia, tj. momentu utraty mocy obowiązującej przepisu uznanego za niezgodny z Konstytucją.

Ustosunkowując się do uzasadnienia Sądu Okręgowego, który stwierdził, że przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest niezgodny z Konstytucją od początku i został wyeliminowany z porządku prawnego, apelujący zauważył, że takie stanowisko nie znajduje odzwierciedlenia w obowiązującym stanie prawnym. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 13 listopada 2012 r zauważył, że jest on niezgodny tylko w pewnym zakresie, tj. w związku z art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o finansach publicznych, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r bez konieczności rozwiązania stosunku pracy jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do Państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Co więcej art. 103a nie został wyeliminowany z porządku prawnego, gdyż jest wciąż normą obowiązującą.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja w części dotyczącej ustalenia prawa do wypłaty emerytury za okres od dnia 1 października 2011 r do dnia 21 listopada 2012 r nie zasługuje na uwzględnienie.

Zagadnieniem mającym istotne znaczenie dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy jest możliwość zastosowania wobec wnioskodawczynie art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r Nr 153, poz. 1229 ze zm.) zakwestionowanego wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r, K 2/12, w okresie poprzedzającym wejście w życie tego orzeczenia. Wyrokiem tym Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Oceniając skutki wyroku, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r do 31 grudnia 2010 r. W stosunku do tych osób przepis art. 28 cytowanej ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych, w zakresie w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emeryturach i rentach z FUS, utracił moc z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, czyli z dniem 22 listopada 2012 r. (Dz. U. z 2012 r, poz. 1285).

W sprawie niniejszej bezsporny był fakt, że wnioskodawczynie należy do kręgu osób objętych powołanym wyżej wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, ponieważ prawo do emerytury nabyła z dniem 1 sierpnia 2009 r, a więc w okresie, kiedy realizacja prawa do tego świadczenia nie wymagała rozwiązania stosunku pracy. Bowiem art. 37 pkt 5 lit. „b” ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz.1507 ze zm.) uchylił z dniem 8 stycznia 2009 r przepis art. 103 ust. 2a powołanej wyżej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu

bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Od dnia 1 stycznia 2011 r przepis ten ponownie został dodany do ustawy o emeryturach i rentach z FUS jako art. 103a, a to z mocy art. 6 pkt 2 w związku z art. 30 powołanej wyżej ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych.

Decyzją z dnia 6 września 2011 r organ rentowy wstrzymał wnioskodawczynie wypłatę emerytury od 1 października 2011 r, przy czym, jak wynika z odpowiedzi na odwołanie od tej decyzji, podstawę jej wydania stanowił powołany wyżej przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W zaistniałej zatem sytuacji faktycznej, dla prawidłowego

rozpoznania sprawy decydujące znaczenie ma ocena skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12, w odniesieniu do stanu prawnego poprzedzającego wejście w życie tego orzeczenia.

Stwierdzić należy, że problematyka dotycząca wpływu orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego na stosunki prawne ukształtowane pod rządami przepisów uznanych za niezgodne z Konstytucją RP nie należy do łatwych i nie jest jednolicie rozumiana w orzecznictwie sądów powszechnych oraz w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 kwietnia 2006 r., IV CSK 38/06 - Lex nr 398455; z 21 dnia listopada 2006 r., II PK 42/06 - Lex nr 950622).

W razie wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku ogłoszonego niezwłocznie (art. 190 ust. 2 Konstytucji), za przyjęciem wstecznego jego działania przemawia argument, że stan niezgodności ustawy z Konstytucją jest okolicznością obiektywną, istniejącą w całym okresie koegzystencji tych dwóch aktów, tj. ustawy zasadniczej i ustawy „zwykłej”. Odmowa zastosowania wadliwego przepisu do zdarzenia faktycznego sprzed ogłoszenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego może opierać się wprost na uznaniu jego skutków *ex tunc*, czyli w praktyce na uznaniu retroaktywności, albo na przesłankach dominacji przepisów Konstytucji nad innymi oraz wiążącym orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z nią przepisów ustawy, co prowadzi do odmowy zastosowania przepisu niezgodnego z aktem wyższego rzędu, nawet gdyby wyrok Trybunału Konstytucyjnego miał działać tylko na przyszłość. Pogląd ten znajduje oparcie w wielu orzeczeniach Sądu Najwyższego (por. uchwała z dnia 23 stycznia 2001 r., III ZP 30/00 - OSNAPUS 2001/23/685; wyrok z dnia 10 listopada 1999 r., I CKN 204/98 - OSNC 2000/5/94; postanowienie z dnia 7 grudnia 2000 r., III ZP 27/00 - OSNAPUS 2001/10/331; oraz uzasadnienia orzeczeń: z dnia 18 kwietnia 2002 r., III RN 4/01 - OSNAPUS 2003/2/25; z dnia 12 czerwca 2002 r., II UKN 419/01 - OSNAPUS 2002/23/580; z dnia 27 września 2002 r., II UKN 581/01 - OSNAPUS 2002/23/581; oraz z dnia 15 stycznia 2003 r., IV CKN 1639/00 - nie publ.).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, nie można zgodzić się z wywodami apelacji, że przepis art. 190 ust. 3 Konstytucji uzasadniał pogląd, iż zakwestionowany przez Trybunał Konstytucyjny przepis nie powinien być stosowany w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału w Dzienniku Ustaw, a więc zaistniałych przed dniem 22 listopada 2012 r. Stosownie do art. 190 ust. 3 Konstytucji, orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak

Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Termin ten nie może przekroczyć osiemnastu miesięcy, gdy chodzi o ustawę, a gdy chodzi o inny akt normatywny - dwunastu miesięcy. W przypadku orzeczeń, które wiąże się z nakładami finansowymi nie przewidzianymi w ustawie budżetowej, Trybunał Konstytucyjny określa termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego po zapoznaniu się z opinią Rady Ministrów.

Apelujący pominął w swoich rozważaniach te uregulowania Konstytucji RP, które w sposób wyraźny wskazują na retroaktywne skutki wyroku Trybunału Konstytucyjnego orzekającego o niekonstytucyjności przepisu prawa. Przepis art. 190 ust. 4 Konstytucji stanowi, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania. Przyjęcie stanowiska organu rentowego przekreśliłoby sens instytucji wznowienia postępowania (którego celem jest przecież wydanie orzeczenia zgodnego z prawem) w sytuacji, gdy orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego zawiera wiążące stwierdzenie, iż akt normatywny pozostaje w sprzeczności z aktem prawnym wyższego rzędu.

W nowym stanie prawnym, ukształtowanym w następstwie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, rozpatrzenie sprawy jest nie tylko dopuszczalne, ale możliwość taka jest ujęta jako podmiotowe, konstytucyjne prawo jednostki. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 stycznia 2006 r., I PK 116/05 (Lex nr 214272), realizację reguły określonej w art. 190 ust. 4 Konstytucji, stanowi na gruncie postępowania cywilnego przepis art. 401¹ kpc,

nakazujący wznowienie postępowania sądowego w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową, lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. W konsekwencji, po wznowieniu postępowania na podstawie art. 140¹ kpc sąd, stwierdzając że orzeczenie zostało wydane na podstawie obowiązującego aktu prawnego, ma jednocześnie przesłankę do innego rozstrzygnięcia sprawy, uznając że choć akt ten obowiązywał, to jednak nie powinien być zostać w sprawie zastosowany, co okazało się dopiero po wydaniu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny.

Kolejnym argumentem przemawiającym za retroaktywnością orzeczeń Trybunału jest przewidziana w art. 193 Konstytucji RP instytucja pytania prawnego. Przepis ten stanowi, że każdy sąd może przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem. Istota pytania prawnego sprowadza się bowiem do zastosowania orzeczenia Trybunału do zaistniałego w przeszłości stanu faktycznego przez sąd orzekający w danej sprawie.

Reasumując, stwierdzić należy, iż utrata mocy obowiązującej przepisu (aktu prawnego) zakwestionowanego przez Trybunał Konstytucyjny następuje, stosownie do cytowanego wyżej art. 190 ust. 3 Konstytucji, z chwilą wejścia w życie orzeczenia

Trybunału i orzeczenie to ma w tym zakresie charakter konstytutywny. Oznacza to, że przepis ten z datą ogłoszenia wyroku Trybunału zostaje wyeliminowany z porządku prawnego i po tej dacie nie może być stosowany.

Utrata mocy obowiązującej nie oznacza jednak unieważnienia wcześniej istniejącego stanu prawnego. Eliminacja skutków wynikających z niekonstytucyjnych przepisów wymaga indywidualnych rozstrzygnięć w sferze stosowania prawa.

Sąd Apelacyjny podziela ukształtowane na tle omawianej materii orzecznictwo Sądu Najwyższego, z którego wynika, że uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją przepis prawa nie może być stosowany przez sądy i inne organy w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału (por. powołany wyżej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2006 r, II PK 42/06 – Lex nr 950622 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 r, V CO 43/08 – Lex nr 564856).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, inne rozumienie skutków orzeczenia Trybunału w przedmiocie niekonstytucyjności przepisów, naruszałoby zasadę demokratycznego państwa prawnego wynikającą z art. 2 Konstytucji pozwalaloby władzy ustawodawczej, a za jej pośrednictwem władzy wykonawczej, na korzystanie z „niepewnych konstytucyjnie” rozwiązań prawnych bez ponoszenia odpowiedzialności w tym zakresie. Do czasu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny o niezgodności przepisów (aktów prawnych) z Konstytucją, istniałaby bowiem możliwość osiągnięcia określonych skutków.

Odnosząc powyższe rozważania do sytuacji faktycznej zaistniałej w sprawie niniejszej stwierdzić należy, iż prawidłowo Sąd pierwszej instancji uznał, że skoro rozstrzygnięcie zawarte w decyzji z dnia 6 września 2011 r zostało oparte na przepisie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który uznany został za niekonstytucyjny, to nie mógł on stanowić podstawy wstrzymania wypłaty emerytury wnioskodawczyni od 1 października 2011 r.

Zaskarżony wyrok w części ustalającej wnioskodawczyni prawo do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r. należało uznać za prawidłowy. Apelacja w tym zakresie na podstawie art. 385 kpc podlegała oddaleniu, bowiem przedstawiony w niej zarzut naruszenia prawa materialnego okazał się nieuzasadniony.

Na marginesie zauważyć należy, że w aktualnym stanie prawnym nieprawidłowe jest wydanie przez Sąd w wyroku odrębnego postanowienia o wznowieniu postępowania, przed przystąpieniem do merytorycznego rozpoznania skargi o wznowienie. Uchylony został z dniem 6 lutego 2005 r przepis art. 411 kpc, który stanowił, że na rozprawie sąd rozstrzyga przede wszystkim o dopuszczalności wznowienia i odrzuca skargę, jeżeli brak ustawowej podstawy wznowienia albo termin do wniesienia skargi nie został zachowany. Wskutek uchylenia art. 411 kpc. ustawą z dnia

22 grudnia 2004 r o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r Nr 13, poz. 98), stwierdzenie na posiedzeniu niejawnym dopuszczalności skargi o wznowienie postępowania nie jest ograniczone do badania, czy wskazane przez skarżącego okoliczności są oparte na podstawie przewidzianej w ustawie, lecz obejmuje także ocenę, czy podstawa wznowienia rzeczywiście istnieje (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2006 r, I. PZ 33/05, OSNP 2007/3-4/48).